

Lausunto merenkulun ympäristönsuojelulain muuttamisesta

1019/11.00/2020

Rakennus- ja ympäristölautakunta 09.12.2020 § 207

**Valmistelija
Esittelijä**

Ympäristönsuojelutarkastaja Petri Huovila, puh. 050 464 6866
Ympäristönsuojelupäällikkö Carl-Sture Österman, puh. 044 458 5927
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Merenkulun ympäristönsuojelulakiin ollaan tekemässä muutoksia EU:n alusjätedirektiivin muutosten johdosta. Lain muutoksella on vaikutusta myös kuntien ympäristönsuojeluviranomaisiin, joiden lain mukaiset tehtävät lisääntyisivät merkittävästi sääntelyn piiriin tulevien pienten huvivenesatamien määrän kasvun myötä. Yhtenä maamme suurimmista saaristo- ja veneilykunnista on perusteltua, että Parainen antaa oman lausuntonsa. Lausuntoja on mahdollista antaa 17.12.2020 asti. Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/7823/2019

Kunnan vastuulla ovat tähän asti olleet huvivenesatamat (pienvenesatamat) ja talvitelakointipaikat, joissa venepaikkojen määrä on vähintään 50 ja joissa ”peritään maksua tai muuta korvausta venepaikasta”. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on valvonut näitä kohteita mm. hyväksymällä niiden jätehuoltosuunnitelmat, joissa sataman on tullut ilmoittaa eri laatuisten jätteiden talteenottojärjestelyt. Lain mukaan satamassa on tullut olla jätehuolto järjestettynä seuraaville jätteille:

- 1) öljypitoiset jätteet;
- 2) haitallisia nestemäisiä aineita sisältävät jätteet;
- 3) käymäläjätevedet;
- 4) kiinteät jätteet.

Lain mukaisesti satamalla on voinut olla järjestettynä yhteinen jätehuolto jonkin toisen sataman kanssa.

Uuden lakiesityksen mukaan kaikilta vähintään 25 veneen satamilta/talvitelakointipaikoilta edellytettäisiin aluksissa syntyneen käymäläjätteen ja sekajätteen vastaanoton järjestämistä ja jätehuoltosuunnitelmien tekemistä ja hyväksyttämistä.

Jätteiden vastaanottovelvoite kaikissa satamissa koskisi siis minimissään käymäläjätevesiä ja sekajätettä. Kuitenkin, jos ”alukset ovat kiinnittyneinä pääsääntöisesti pidempään kuin 3 yötä”, tulisi näiden jätelajien lisäksi myös öljypitoisen jätteen ja vaarallisen jätteen vastaanotto järjestää pienimmissäkin satamissa veneiden lukumäärästä riippumatta. Tämä säädös koskee käytännössä ns. kotisatamia.

Huvivenesataman pitäjä voisi jatkossakin järjestää jätteiden vastaanoton myös sopimalla toisen, kohtuullisella etäisyydellä lähialueella olevan vastaanottolaitteen käyttöoikeudesta.

Satamat voisivat tehdä myös jätehuoltosuunnitelmansa yhdessä toisen sataman kanssa, minkä vuoksi arvioidaan, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen hyväksyttäväksi tulevien uusien jätehuoltosuunnitelmien määrä olisi kohtuullinen.

Uuden lain mukaan säännöksiä ei sovellettaisi:

- huvivenesatamiin, jotka on tarkoitettu vain sellaisille asuin- tai vapaa-ajan kiinteistöille kulkua varten, joiden jätehuolto on järjestetty jätelainsäädännön edellyttämällä tavalla; eikä
- huvivenesatamiin, jotka ovat ainoastaan luonnollisten henkilöiden ei-kaupallisessa käytössä ja jotka sijaitsevat yhteisäluelain (758/1989) mukaisilla yhteisillä alueilla tai joiden käyttöoikeus perustuu yhteiseen erityiseen etuun.

Kunta voi periä maksun jätehuoltosuunnitelmien hyväksymisestä, niin kuin Paraisillakin on tehty. Jatkossa kunnan ympäristöviranomaisia tulisi lisätyöllistämään jätehuoltosuunnitelmien keskeisten tietojen vieminen unionin SafeSeaNet-järjestelmään. Sataman pitäjiin tulee päivittää ja hyväksyttää jätehuoltosuunnitelmansa jos toiminnan laatu muuttuu, ja joka tapauksessa suunnitelma tulee päivittää ja hyväksyttää se 5 vuoden välein. Valvontakohteita on Paraisilla toistaiseksi ollut 22 satamaa/telakointipaikkaa, uuden lain myötä kohteita kertyisi arviolta noin 100. Kaiken kaikkiaan lakimuutos lisää kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten valvontatehtäviä sääntelyn soveltamisalan piiriin tulevien satamien määrän kasvaessa, mikä pitäisi voida ottaa huomioon kyseisten viranomaisten resursseissa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille tulisi tehtäviä myös pienten kalastussatamien jätehuoltosuunnitelmien hyväksymisestä. Sellaisen kalastussataman, johon vuosittain purettu saalismäärä on alle 20 000 kilogrammaa, jätteiden vastaanotto- ja käsittelysuunnitelma olisi esitettävä arvioitavaksi ja hyväksyttäväksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Paraisilla ainut tämän kategorian kalasatama voisi olla Källdingen kalasatama Nauvossa.

Jo nykyisen merenkulun ympäristönsuojelulain mukaan sataman pitäjän on ollut mahdollista kerätä maksu jätehuollosta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi sisällyttämällä kustannukset satamamaksuun tai venepaikkamaksuun. Uuden lakiesityksen mukaan jätemaksu tulisi periä jokaiselta satamassa käyvältä alukselta siitä riippumatta, jättääkö alus satamaan jätettä vai ei. Maksun tulee kattaa myös ”välilliset hallintokustannukset”.

Arviointi

- On hyvä, että venesatamien jätehuoltoa säädellään ja valvotaan, vaikka toisaalta on todettava, että ympäristönsuojeluviranomaisen kokemuksen mukaan alle 50 pienveneen satamat/venelaiturit ja telakointipaikat eivät ole aiheuttaneet jätehuollon suhteen mainittavia ongelmia. Sääntelyn lisäämiseen ei siksi nähdä olevan suurta tarvetta Suomen rannikolla;
- Alle 25 venepaikan satamilta tai telakointipaikoilta ei tulisi alkaa vaatia jätehuoltosuunnitelmien tekemistä ja hyväksyttämistä. Näiden kohteiden valvonta voidaan hoitaa pienemmällä byrokratialla. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviin kuuluu jo tänä päivänäkin yritysten

jätehuollon valvominen. Olisi riittävää, jos lakiin vain kirjattaisiin yleiset määräykset jätehuollon vaatimuksista pienvenesatamissa ja talvitelakointipaikoissa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoisi näitä kohteita oman valvontaohjelmansa puitteissa ja oman riskiarvionsa mukaisesti siten kuin se nähdään tarpeelliseksi.

- Ei ole käytännössä mahdollista alkaa periä jätemaksua kaikilta pienvenesatamien asiakkailta, jotka monesti viiptyvät laiturissa vain pienen hetken (tankkaamassa, syömässä rantaravintolassa, kauppakäynnillä tms);

- Ympäristövaikutusten kannalta on tärkeintä, että matkustusveneiden käymäläjätevesihuolto saadaan mahdollisimman hyvin järjestetyksi. On erittäin tarpeellista, että pienempienkin laitureiden veneilijät saavat tietoonsa, missä käymäläjätteen tyhjennyspaikat Saaristomerellä sijaitsevat.

Tyhjennysmahdollisuuksia on tänä päivänä yli 25 paikassa;

- On muistettava, että suuri osa veneistä Saaristomerellä ja pienvenesatamissa on avomallisia pienveneitä, joissa ei ole käymälöitä, jonka vuoksi vaatimus käymäläjätteen talteenoton järjestämisestä säännönmukaisesti kaikissa lain tarkoittamissa paikoissa (25 veneen vierailusatamissa, kaikissa kotisatamissa ja kaikilla telakointipaikoilla) tai ”kohtuullisella etäisyydellä lähialueella” sijaitsevassa naapurisatamassa on turha ja jo kustannussyistä kohtuuton;

- Esimerkiksi Saaristomerellä on lukuisia pienen kokoluokan kotisatamia/-laitureita, joita käytetään kotisatamana niille veneille, joilla mökkiläiset matkaavat mökeillensä ja joissa kuitenkin voi olla pitkäaikaisessa säilytyksessä veneitä, joita käytetään pelkästään huviajeluun. Uuden lain mukaan tällaisessakin tapauksessa sataman pitäjän tulisi järjestää kaiken kattava jätehuolto - jopa kaikille 4 eri jätelajille - vain näitä muutamia huviveneitä varten. Tämän takia olisi hyvä, jos uutta lakia ei sovellettaisi kotisatamiinkaan, joissa pidetään alle 25 venettä pitkäaikaisessa kiinnityksessä (yli 3 yötä);

- vaikeiden välimatkojen päässä saaristossa toimivalle satamanpitäjälle voi uuden lain mukaisen jätehuollon järjestäminen aiheuttaa ylitsepääsemättömiä kustannuksia.

Oheismateriaali

[Lausuntopyyntö](#)

Ehdotus

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää esittää yllä esitetyt näkökannat lausuntonaan niistä merenkulun ympäristönsuojelulakiin ehdotetuista lakimuutoksista, jotka liittyvät kunnallisen ympäristönsuojeluviranomaisen toimenkuvaan.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Jakelu

Liikenne- ja viestintäministeriö